

Голові разової спеціалізованої ради
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна
доктору філологічних наук,
професору Олександру РЕБРІЮ
Майдан Свободи, 4, м. Харків,
610022

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, професора кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша, Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, доктора педагогічних наук Леоніда Миколайовича ЧЕРНОВАТОГО на дисертаційну роботу АХМЕДОВОЇ Ельвіри Джавадівни «Стратегії англо-українських перекладів художніх порівнянь: когнітивний аналіз», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 – «Філологія»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження

Проблематика дисертації, безперечно, є *актуальною*, що пояснюється її когнітивною спрямованістю, яка є однією з характерних ознак сучасного перекладознавства, принаймні тієї його частини, яка досліджує когнітивні аспекти перекладу як евристичної діяльності. Додатковим аргументом на користь актуальності рецензованої праці є її орієнтація на інструментарій когнітивної лінгвістики, що дозволяє авторці впевнено балансувати на хиткому міждисциплінарному підґрунті проблеми, одночасно відкриваючи нові перспективи у начебто вже досліджених її аспектах.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності та якості оформлення.

Позитивними ознаками дисертації є *послідовність* та *обґрунтованість* етапів проведеного дослідження. Ґрунтуючись на *ретельному аналізі* наявних праць, дисертантка сформулювала *вмотивовану* мету розвідки та низку *логічних і взаємопов'язаних* завдань для її досягнення. Зокрема, вона *комплексно розглянула* теоретичні питання дослідження; *визначила* зміст поняття «художнє порівняння» як об'єкта структурно-семантичного та когнітивного перекладацького аналізу; *логічно класифікувала* художні

порівняння за типом їхніх концептуальних моделей; *переконливо обґрунтувала* зміст поняття стратегії як інструмента перекладацького аналізу та її відмінності від понять перекладацької процедури і способу перекладу; *успішно ідентифікувала й порівняла* концептуальні моделі англомовних порівнянь та їхніх українськомовних відповідників; *запропонувала вмотивовану когнітивну класифікацію* перекладацьких процедур; *сформулювала цікавий висновок* про взаємозалежність процедур і стратегій перекладу.

Подальший зміст роботи дослідниці полягав у розв'язанні цих завдань за допомогою складного поєднання методів порівняльних структурно-семантичного й функціонально-стилістичного, перекладацького структурно-семантичного та кількісного аналізу, а також застосування інструментарію теорії концептуальної метафори.

Виходячи з результатів *критичного розгляду* наукової літератури, дослідниця сформулювала *логічну гіпотезу*, припустивши, що вибір стратегії перекладу (дисертантка обмежилась аналізом лише двох з них, якими оперував ще Олександр Фінкель (1929) – одомашнення та очуження, забезпечуючи таким чином тяглість традицій харківської школи перекладознавства) залежить від ступеня розбіжності концептуальних моделей англомовних порівнянь та їхніх українськомовних відповідників. Оскільки такі розбіжності, як *логічно* (слідом за Л. Венуті (1995)) зазначає авторка, викликані соціокультурними причинами, то це має визначати їхню структурно-семантичну і культурну специфіку та позначатися на перекладацьких рішеннях. З іншого боку, дослідниця припускає й можливість вибору стратегії всупереч мовним і когнітивним обмеженням.

3. Зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Проблематика дисертації відповідає профілю досліджень, які проводяться на кафедрі перекладознавства імені Миколи Лукаша факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна у межах наукової теми «Актуальні проблеми перекладознавства,

мовознавства і методики навчання перекладу» (протокол № 10 засідання Вченої Ради факультету іноземних мов від 28 серпня 2021 року).

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Результати дослідження є *достовірними* та *обґрунтованими*, що забезпечується обраними дисертанткою методами, які відповідали поставленій меті та завданням, достатньою кількістю і репрезентативністю одиниць матеріалу дослідження, дотриманням логічних правил аналізу та узагальнення на етапі формулювання висновків.

Ретельне формулювання гіпотези забезпечило *надійне підґрунтя* дослідження, обсяг якого (1264 англомовних порівняння та їх українські переклади, а також 32 художніх порівняння, введені в українські переклади для відтворення фрагментів оригінальних текстів, які не містять порівнянь) є, безумовно, достатнім для одержання надійних результатів. Цьому сприяла й вдало обрана методологічна основа дослідження, якою послужила діяльна концепція перекладу (Ребрій 2012), що дозволила гармонійно поєднати згадані вище види аналізу.

Дисертація є завершеною науковою роботою, структура якої вичерпно репрезентує хід дослідження авторки. Зміст дисертації повно викладений у 11 одноосібних публікаціях дисертантки та чотирьох у співавторстві, особистий внесок дослідниці в яких є достатнім для їх зарахування.

Усе вищевикладене дозволяє зробити висновок про достатню обґрунтованість і достовірність представлених у дисертаційній роботі наукових положень і висновків.

5. Основні наукові результати, отримані здобувачкою, та їх наукова новизна.

Означені вище чинники сприяли одержанню надійних результатів, головні з яких подано далі. По-перше, це виділення типів художніх порівнянь за критерієм потенційної укоріненості складників концептуальної моделі згаданого порівняння у свідомості представників культури оригіналу і перекладу. По-друге, уточнення змісту понять стратегії перекладу, його процедур і способів, а також співвідношення між ними. Цінним також

видається складання переліку процедур, які застосовуються при передачі українською мовою англомовних структур, що містять порівняння, а також їх диференціація в залежності від застосованої стратегії (очуження чи одомашнення – останнє авторка додатково поділяє на повне та часткове).

Ключовими проблемами дисертації є: *ідентифікація* залежності вибору стратегії та процедур перекладу українською мовою англомовних виразів, що передають значення порівняння в художній літературі, від характеристик концептуальних моделей, що лежать в їх основі; *визначення змісту понять* «стратегія перекладу», «процедура перекладу», «спосіб перекладу», «прийом перекладу», «художнє порівняння» та співвідношення між ними; *розробка поняттєвої класифікації* англомовних виразів, що передають значення порівняння, за критерієм типу концептів у структурі їхніх концептуальних моделей; *розробка когнітивної класифікації* перекладацьких процедур.

Новизна дослідження полягає в тому, що в ньому вперше, шляхом інтегрованого застосування інструментарію когнітивної лінгвістики і перекладознавства, здійснена загалом успішна спроба вирішення проблеми розмежування довільних рішень перекладача, з одного боку, та рішень, спричинених специфікою концептуальних моделей, на яких ґрунтуються мовні й мовленнєві одиниці текстів оригіналу й перекладу, з іншого. Подібна інтеграція дозволяє виявити залежність вибору процедур перекладу від типу концептуальних структур і когнітивних операцій, що лежать в їх основі.

6. Практичне значення одержаних результатів.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів у теоретичних та практичних курсах, призначених для навчання майбутніх перекладачів, а його міждисциплінарний характер відкриває такі можливості і для предметів інших спеціалізацій, зокрема лексикології, порівняльних дисциплін, соціології тощо.

7. Дотримання академічної доброчесності.

За результатами аналізу дисертаційної роботи та публікацій автора порушень академічної доброчесності не виявлено. Елементи фальсифікації чи фабрикації тексту в роботі відсутні.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Незважаючи на загальне позитивне враження, дисертація містить певні тези, що є дискусійними і потребують пояснення.

1. Ключовий термін роботи («порівняння») в українській мові (на відміну від англійської (*simile*), де він чітко сприймається як лінгвістичний термін) є багатозначним, тобто, крім позначення типу образної мови, він може також означати, як слушно зазначає й сама авторка (с. 26), «логічний спосіб пізнання світу» або відповідний комунікативний акт. У зв'язку з цим, у тексті періодично виникають ситуації двозначності, коли авторка, у намаганні позбавитись надлишковості тексту, вживає термін «порівняння» (замість «художнього порівняння») у поєднанні зі словом «переклад» («переклад порівняння»). У цьому випадку, останнє слово сприймається як комунікативний акт порівняння, що мало що змінює в розумінні реципієнта, однак спричинює термінологічні проблеми, оскільки комунікативні акти не можуть *перекладатися*, а тільки *передаватися*. Це власне стосується й вживання терміна «переклад» загалом. Оскільки перекладаються не слова, а поняття й думки, які ними передаються, то логічніше було б говорити про *переклад виразів*, що несуть значення порівняння, або про *передачу значення* порівняння.

2. Видається неточним вживання словосполучення «англійське порівняння», яке, з причин, згаданих у пункті 1, створює враження приналежності таких порівнянь виключно до компетенції англійців (порівняння, які роблять англійці). Насправді, жодна з тих авторок, творами яких послуговується дисертантка, не є англійками (Дона Тартт є американкою, а Маргарет Етвуд – канадійкою), а тому вони послуговуються відповідними варіантами англійської мови. Це, до речі, варто було згадати

при характеристиці матеріалу дослідження. Таким чином, у словосполученні «англійське порівняння» варто було б змінити прикметник на «англомовне (порівняння)».

3. Невдалим також видається вживання прикметника «україномовний» (по усій роботі), який в українському мовознавстві рекомендують замінювати на нормативний «українськомовний», оскільки йдеться про українську мову, а не мову України.

Перелічені зауваження не стосуються головного змісту роботи і не впливають на достовірність та обґрунтованість висновків дисертантки.

9. Загальний висновок.

Дисертація є закінченим науковим дослідженням, обсяг, якість та оформлення якого відповідають усім чинним вимогам. Робота є актуальною, а одержані висновки обґрунтованими, достовірними і такими, що мають теоретичне та практичне значення й наукову новизну. Відповідно, слід зробити висновок, що авторка дисертації, Ельвіра АХМЕДОВА, заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 – Філологія.

Рецензент,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри перекладознавства
імені Миколи Лукаша
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

Леонід Черноватий

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 15:59:07 25.12.2023

Назва файлу з підписом: Черноватий_рецензія_Ахмедова.pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 331.2 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Черноватий_рецензія_Ахмедова.pdf
Розмір файлу без підпису: 339.8 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ЧЕРНОВАТИЙ ЛЕОНІД МИКОЛАЙОВИЧ

П.І.Б.: ЧЕРНОВАТИЙ ЛЕОНІД МИКОЛАЙОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 1834507812

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 15:59:04
25.12.2023

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000003ECB2A01ECC18504

Алгоритм підпису: ДСТУ-4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
професору Олександру РЕБРІЮ
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата філологічних наук (спеціальність 10.02.04 – Германські мови), доцента, доцента кафедри германської філології факультету іноземної філології та соціальних комунікацій Сумського державного університету Жулавської Ольги Олександрівни на дисертаційну роботу Ахмедової Ельвіри Джавадівни на тему «Стратегії англо-українських перекладів художніх порівнянь: когнітивний аналіз»,
що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 – Філологія у галузі 03 – Гуманітарні науки

Актуальність теми дисертаційної роботи.

Дисертаційне дослідження Ахмедової Ельвіри Джавадівни виконано в ракурсі діяльній концепції перекладу та присвячена когнітивному аналізу стратегій одомашнення та очуження, застосованих в англо-українських перекладах художніх порівнянь. Тема дисертаційної роботи є, безумовно, актуальною, оскільки фокусується на поєднанні структурно-семантичного та когнітивного перекладацького аналізу на рівні концептуальних моделей художніх порівнянь вихідного й перекладного текстів, а також перекладацьких процедур як когнітивних операцій, які визначають стратегії перекладу, та є суголосною пріоритетним тенденціям розвитку сучасного перекладознавства, орієнтованого на вивчення перекладу як вияву творчої діяльності людини. Науковий напрям, у якому працює дисертантка, розгортає нові можливості для розкриття механізмів творчої діяльності перекладача. Водночас когнітивний перекладацький аналіз уможлиблює встановлення збіжних і незбіжних концептуальних

моделей, які стоять за художніми порівняннями оригіналу й перекладу та визначає їх функціонування, а також перекладацьких процедур як когнітивних операцій, що орієнтовані на вирішення конкретної перекладацької проблеми й роблять внесок у досягнення комунікативно успішного перекладу через очуження або одомашнення вихідного тексту.

Обраний напрям дослідження безпосередньо пов'язаний із науково-дослідною темою кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна в межах наукової теми «Актуальні проблеми перекладознавства, мовознавства й методики навчання перекладу» (протокол № 10 засідання Вченої Ради факультету іноземних мов від 28 серпня 2021 року).

Об'єкт, предмет, матеріал та методи, мета й завдання дисертаційного дослідження. Науковий інтерес дисертації визначають своєчасність та важливість об'єкта і предмета наукової розвідки, власне бачення проблеми дослідження, що відображає формулювання основної мети, на досягнення якої спрямовано вирішення низки поставлених конкретних завдань, які послідовно й логічно вирішені в роботі. Об'єктом дослідження є англійські художні порівняння та їхні українські переклади, а предметом – концептуальні моделі та когнітивні процедури і стратегії, що лежать у підґрунті комунікативно успішних англо-українських перекладів. Матеріалом дослідження слугують 1264 англомовних порівнянь та їхні українські переклади, а також 32 художніх порівняння, які були введені в українські переклади для відтворення фрагментів оригінальних текстів, які не містять порівнянь. Метою дослідження є встановлення кореляцій між збіжністю/незбіжністю концептуальних моделей художніх порівнянь вихідного й перекладного текстів і процедурами та стратегіями їхнього англо-українського перекладу, що ведуть до очуження чи одомашнення вихідного тексту. Застосування зіставних структурно-семантичного та

функціонально-стилістичного аналізу художніх порівнянь у текстах оригіналу та перекладу, структурно-семантичного перекладацького аналізу, інструментарію теорії концептуальної метафори, стратегічного перекладацького аналізу, кількісного аналізу дали змогу дисертантці виконати всі поставлені завдання, а саме виявити та зіставити концептуальні моделі англійських порівнянь та їхніх українських перекладів, здійснити когнітивну класифікацію перекладацьких процедур, з'ясувати взаємозалежність між перекладацькими процедурами і стратегіями очуження і одомашнення. У роботі досить всебічно визначається художнє порівняння як об'єкт структурно-семантичного та когнітивного перекладацького аналізу, та класифікується за типом концептів у структурі їхніх концептуальних моделей, уточняється поняття стратегії як інструмента перекладацького аналізу й розмежовується з поняттями перекладацької процедури і прийому/способу/ трансформації перекладу. Усі завдання, поставлені в роботі, виконано в повному обсязі.

Обґрунтованість наукових положень і висновків дисертації.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, рекомендацій та висновків, на нашу думку, забезпечена тим, що авторка детально розглянула основні праці дослідників концептуальної метафори (Дж. Лакофф і М. Джонсон, З. Ковечеш, Ж. Фокон'є) та перекладацького аналізу концептуальної метафори (З. Ковечеш, Н. В. Чендей, К. Шеффнер і М. Шаттлворт), визначила, розмежувала та класифікувала перекладацькі рішення/процедури спираючись на базові положення дослідників перекладацьких стратегій (Р. Т. Белл, Л. Венуті, С. В. Засекін, Х. П. Крінгз, В. Льоршер, Г. Турі, Е. Честерман, О. В. Ребрій, і В. В. Демецька, Г. В. Тащенко, О. І. Чередниченко). У дисертаційному дослідженні детально проаналізовано когнітивні операції, що залучаються перекладачем під час очуження або одомашнення художніх порівнянь в англо-українському перекладі. Тож, широкий огляд теоретичних підвалин,

релевантних для цього дослідження, досить ґрунтовна емпірична база дисертаційної роботи, методична послідовність та загальна ерудованість авторки забезпечили ґрунтовність доказової бази та висновків дослідження.

Наукова новизна здобутих результатів. Наукова новизна дисертаційного дослідження не викликає жодних сумнівів. До цього часу, у рамках класичної методології процес перекладу розглядався як декодування, кодування та продукування мовлення при перемиканні з одного коду на інший. Водночас постулювалося, що «фонові знання» впливають на мовленнєві процеси та сприймалися як екстралінгвальний елемент. Однак, у дисертаційному дослідженні авторка застосовує сучасний підхід, який передбачає інтеграцію інструментарію структурно-семантичного та когнітивного перекладознавства, який дає змогу виявити не лише способи/трансформації перекладу, а й концептуальні структури, і когнітивні операції, які їх пояснюють, а також розмежувати довільні рішення перекладача й рішення, спричинені лінгвокультурною або (суб)культурною специфікою концептуальних моделей, що стоять за мовними/мовленнєвими одиницями оригіналу й перекладу. У роботі задіяний комплекс загальнонаукових та спеціальнонаукових методів дослідження як власне перекладознавчого, так і лінгвокогнітивного й літературознавчого характеру, що свідчить про міждисциплінарний методологічний принцип побудови дисертаційного дослідження.

Дисертантка глибоко та детально аналізує підходи до вивчення художніх порівнянь у межах структурно-семантичних перекладознавчих досліджень сучасних вітчизняних, західних та англо-індонезійських дослідників перекладу, але доходить висновку, з яким не можна не погодитися, що більш перспективним є здійснення перекладацького аналізу на рівні когнітивних структур, які стоять за тими чи іншими способами перекладу художніх порівнянь і визначають стратегії перекладача.

Наукове значення результатів дисертації полягає в поєднанні теоретичних та практичних результатів. Теоретичні результати постулюють розуміння художнього порівняння, як вияву концептуальної метафори, що має концептуальну/когнітивну структуру/модель: КОНЦЕПТ-ЦІЛЬ А Є ЯК КОНЦЕПТ-ДЖЕРЕЛО Б ЗА ОЗНАКОЮ В, та класифікації художніх порівнянь, які є об'єктом перекладацького аналізу, виокремлюючи конвенційні, оригінальні, алюзивні, фразеологічні порівняння та порівняння-реалії. Спираючись на теоретичні положення структурно-семантичної та когнітивної парадигм дисертантка розмежовує поняття «перекладацька стратегія», «перекладацька процедура», «перекладацька трансформація»/ «спосіб/ прийом перекладу» застосовуючи їх для когнітивного перекладацького аналізу художніх порівнянь. Не можна не погодитися з твердженням авторки, що вибір перекладача між двома глобальними стратегіями – стратегією одомашнення (відтворення змісту тексту оригіналу через наближення тексту перекладу до очікувань реципієнтів) та стратегією очуження (відтворення форми (ідіостилю) тексту оригіналу, навіть якщо це може створити труднощі під час інтерпретації тексту перекладу реципієнтам) завжди пов'язаний із вирішенням перекладацьких проблем задля створення комунікативно успішного перекладу. Перекладацька процедура розглядається як потенційно усвідомлювана когнітивно-комунікативна діяльність перекладача, спрямована на вирішення конкретної перекладацької проблеми в контексті речення-висловлювання як частини тексту оригіналу. За умови культурних розбіжностей концептуальних моделей відтворення художнього порівняння корелює зі стратегією очуження, частковим одомашненням не змінюючи концептуальної моделі вихідного порівняння, обмежуючись структурно-семантичними або стилістичними змінами. Процедури заміни, згортання, усунення та додавання корелюють із повним одомашненням, що спричиняє зміни в концептуальній моделі вихідного порівняння.

Ці положення становлять безумовну новизну роботи та є релевантними для подальших досліджень у галузі когнітивного перекладознавства.

У практичному вимірі результати дисертаційного дослідження можуть бути залучені в процесі фахової підготовки студентів за спеціальністю 035 «Філологія» в курсах «Вступ до перекладознавства», «Теорія перекладу як міжкультурної комунікації», лексикології англійської та української мов, загального мовознавства, а також спецкурсів із теорії художнього перекладу та когнітивної лінгвістики. Міждисциплінарний ракурс дисертації уможливує застосування її результатів у соціальній психології та соціології.

Повнота викладу здобутих результатів. Під час роботи над дисертацією Ахмедова Ельвіра Джавадівна опублікувала 15 робіт, з яких 8 наукових статті: 4 одноосібних та одна у співавторстві в журналах категорії Б та одна у таких, що індексується наукометричними базами Web of Science та Scopus, одна в співавторстві в періодичному науковому виданні іншої держави, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку і Європейського Союзу, та одна праця в співавторстві в колективній монографії. Наукова апробація положень дисертації підтверджується участю в 7 наукових конференціях із публікацією тез. Ці наукові публікації якісно відображають основні положення роботи та свідчать про їхню достатню апробацію у відкритому друці та на конференціях. Ознайомлення з текстами цих публікацій, а також із протоколом перевірки дисертації на плагіат надає підстави дійти висновку про академічну добросесність дисертантки у виконанні цієї роботи.

Дискусійні положення дисертації. Попри позитивні сторони та здобутки цього дисертаційного дослідження, робота не позбавлена дискусійних моментів, які потребують подальшого з'ясування:

1. Дисертантка зазначає, що матеріалом дослідження слугують 1264 англійськомовних порівняння та їхні українські переклади, а також 32 художніх

порівняння, які були введені в українські переклади для відтворення фрагментів оригінальних текстів, які не містять порівнянь. Корпус текстів складається з художніх творів Д. Тартт “The Goldfinch” (2013) і “The Secret History” (2015) та М. Етвуд “The Blind Assassin” (2009), а також їхні українських перекладів виконаних професійними перекладачами, відповідно, В. Шовкуном – «Щиголь» (2016), Б. Стасюком – «Таємна історія» (2017) та О. Оксеніч – «Сліпий убивця» (2018). Виникає питання, чим був обумовлений саме такий вибір текстів для аналізу? Чи вважаєте Ви, що такий корпус текстів є достатнім для дисертаційного дослідження та відповідних висновків у дослідженні?

2. У роботі дисертантка розмежовує конвенційні та оригінальні порівняння за класифікацією типів знання Р. Ленекера. Стверджується, що порівняння є конвенційними, оскільки більшість представників як американської/ канадської, так української лінгвокультур (або в будь-яких інших лінгвокультур світу) асоціюють їх концепти-джерела з ознаками, покладеними в основу відповідних порівнянь. Конвенційні порівняння не є культурно специфічними, оскільки вони спираються на загальновідомі знання, поділювані більшістю людей, незалежно від їхньої культурної приналежності. Виникає питання, як дисертантка відносить те чи інше порівняння до конвенційних? Можливо, проводилися кількісні підрахунки щодо ступеню конвенційності порівнянь на базі інших корпусів текстів (окрім аналізованого)?

3. Авторка спираючись на визначення Р. Ленекера визначає, що оригінальні порівняння ґрунтуються на «привілейовані нерозділені/ некорінені», «специфічні знання» (specific knowledge) і креативній уяві автора художнього твору. Для розуміння таких порівнянь читачу необхідно розглядати їх, приділяючи увагу деталям, про що зазначає Р. Ленекер: «індивідуальний досвід значно відрізняється на рівні детальної інформації». Чи підтверджує дисертантка приналежність порівняння до оригінального

якимось підрахунками на основі інших корпусів англomовних/україномовних текстів (окрім аналізованого)?

4. У пункті 1.3.3. Когнітивна класифікація перекладацьких процедур дисертантка, спираючись на структурно-семантичну класифікацію перекладацьких рішень, розроблену П. П'єріні виокремлює п'ять перекладацьких процедур, використовуваних у перекладі порівнянь: відтворення, заміна, згортання, усунення та додавання, зазначаючи, що процедура додавання не увійшла до класифікації П. П'єріні. Водночас є відома класифікація перекладацьких процедур за М. Шуттлеворфом, який виділяє відтворення (*retention*), усунення (*removal*), упущення (*omission*), заміна (*modification*) та привнесення (*addition*). Ці класифікації майже співпадають, але класифікація М. Шуттлеворфа включає і процедуру привнесення (*addition*). Чи не було б доцільніше користуватися саме класифікацією М. Шуттлеворфа в дослідженні?

Побажання та зауваження, висловлені вище, не ставлять під сумнів цінні результати та висновки, отримані в цьому дослідженні, а пропонують можливі шляхи удосконалення методу дослідження та презентації отриманих даних.

Загальні висновки щодо дисертаційної роботи. Аналіз тексту дисертації та змісту публікацій Ахмедової Ельвіри Джавадівни на «Стратегії англо-українських перекладів художніх порівнянь: когнітивний аналіз» дає підстави вважати, що робота є завершеним самостійним дослідженням із високою науковою значущістю та новизною. Зважаючи на актуальність, наукову новизну та обґрунтованість сформульованих у дисертації положень, убачаємо перспективи застосування отриманих як теоретичних результатів, так і практичних знахідок дослідження. Уважаємо, що робота виконана на високому теоретичному й методологічному рівні та відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження

ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка – Ахмедова Ельвіра Джавадівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія.

Кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри германської філології
Сумського державного університету

Ольга ЖУЛАВСЬКА

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 16:22:55 25.12.2023

Назва файлу з підписом: відгук опонента Жулавська.pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 145.3 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: відгук опонента Жулавська.pdf
Розмір файлу без підпису: 150.0 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ЖУЛАВСЬКА ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРІВНА
П.І.Б.: ЖУЛАВСЬКА ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРІВНА
Країна: Україна
РНОКПП: 2977211564
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 16:22:54
25.12.2023
Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000007C3C3701A64AA404
Алгоритм підпису: ДСТУ-4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)
Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)
Сертифікат: Кваліфікований

Голові разової спеціалізованої вченої
ради Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Олександру РЕБРІЮ
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора філологічних наук (спеціальність 10.02.16 – перекладознавство), професора, професора кафедри прикладної лінгвістики факультету іноземної філології Волинського національного університету імені Лесі Українки Засєкіна Сергія Васильовича на дисертаційну роботу Ахмедової Ельвіри Джавадівни «Стратегії англо-українських перекладів художніх порівнянь: когнітивний аналіз», що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія

Актуальність теми дисертаційної роботи.

Своє дослідження Ельвіра Джавадівна Ахмедова виконала зі спиранням на надзвичайно потужну й розмаїту базу когнітології сьогодення з урахуванням пріоритетних тенденцій у розвитку сучасного українського та зарубіжного перекладознавства, орієнтованого на діяльнісний підхід до вивчення творчості перекладача. Когнітивний перекладацький аналіз, спрямований на встановлення концептуальних моделей відтворення оригінальних художніх порівнянь у перекладі, дає змогу краще з'ясувати сутність поняття комунікативно успішного перекладу на основі стратегій очуження або одомашнення вихідного тексту у вимірі цільової культури. Застосування новітніх положень у галузі вивчення концептуальної метафори

відкриває перспективи для розкриття механізмів діяльності перекладача як співтворця художнього тексту.

Проблематика дисертації цілковито відповідає профілю досліджень кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна у межах наукової теми «Актуальні проблеми перекладознавства, мовознавства і методики навчання перекладу».

Об’єкт, предмет, матеріал та методи, мета і завдання дисертаційного дослідження. Науковий фокус дисертації визначають згадана вище її актуальність, важливість досліджуваних об’єкта й предмета праці, оригінальний когнітивний ракурс проблеми дослідження, що сприяло формулюванню головної мети, на досягнення якої спрямовано вирішення ряду конкретних завдань, які послідовно й логічно вирішено в роботі. Об’єктом дослідження є англійські художні порівняння та їхні українські переклади, а предметом – концептуальні моделі та когнітивні процедури і стратегії, що лежать в основі комунікативно успішних англо-українських перекладів.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що вибір стратегій одомашнення чи очуження в англо-українських перекладах художніх порівнянь визначає незбіг концептуальних моделей англійських порівнянь та їх потенційних українських відповідників, що висуває на передній план питання їхньої структурно-семантичної і культурної специфіки, впливаючи на перекладацькі рішення.

Матеріал дослідження складають 1264 англомовних порівняння та їх українські переклади, а також 32 художніх порівняння, які були введені в українські переклади для відтворення фрагментів оригінальних текстів, що не містять порівнянь. Приклади відібрані з художніх творів сучасної американської письменниці Д. Тартт “Щиголь”, “Таємна історія” і канадської письменниці М. Етвуд “Сліпий убивця”, а також їх українських

перекладів, виконаних В. Шовкуном, Б. Стасюком та О. Оксеніч. Метою дослідження є встановлення співвідношення між збігом/незбігом концептуальних моделей художніх порівнянь вихідного і перекладного текстів і процедурами та стратегіями їх англо-українського перекладу, що спричинюють очуження чи одомашнення вихідного тексту в перекладі.

Щодо методів, то тут слід згадати багатий арсенал інструментів апарату перекладознавства та когнітивної лінгвістики, що дали змогу здобувачці досягти реалізації мети та поставлених завдань. Серед інструментів аналізу слід зазначити такі: зіставний аналіз художніх порівнянь в текстах оригіналу та перекладу; структурно-семантичний перекладацький аналіз; інструменти теорії концептуальної метафори – для з'ясування концептуальних моделей художніх порівнянь в текстах оригіналу та перекладу та їх зіставного аналізу, а також встановлення когнітивних перекладацьких процедур; перекладознавчий аналіз стратегій, який разом із кількісним аналізом мовних даних дав змогу зіставити перекладацькі процедури зі стратегіями перекладу та виявити кількісне співвідношення між цими процедурами, перекладацькими прийомами й трансформаціями, а також зі стратегіями перекладу художніх порівнянь.

Обґрунтованість наукових положень і висновків дисертації. Солідна методологічна база дослідження, в основі якої лежать концепція творчості перекладача О. В. Ребрія, теорія концептуальної метафори Дж. Лакоффа і М. Джонсона, структурно-семантичні і когнітивні класифікації перекладацьких стратегій і процедур, дала змогу дослідниці доволі плідно вирішити завдання праці. Підхід до аналізу шляхів відтворення порівнянь у перекладі з погляду когнітивної науки дає змогу поєднати структурно-семантичний і когнітивний перекладацький аналіз на рівні концептуальних моделей художніх порівнянь джерельного і цільового текстів, а також перекладацьких процедур як когнітивних операцій, які визначають стратегії перекладу.

Наукова новизна здобутих результатів є беззаперечною, позаяк ця праця є першою з-поміж інших робіт такого спрямування, де авторка спромоглася вдало інтегрувати методологічні парадигми структурно-семантичного і когнітивного перекладознавства, що дало їй змогу з'ясувати не лише шляхи перекладу, а й також концептуальні структури, і когнітивні операції, які їх лежать у їх основі, поряд із здатністю розмежувати довільні й автоматичні рішення перекладача, спричинені лінгвокультурною розбіжністю картин світу носіїв джерельної та цільової мов. Таке інтегрування сприяло авторській класифікації набору процедур відтворення художніх порівнянь у основі, відповідно, глобальних стратегій одомашнення та очуження.

Наукове значення результатів дисертації полягає у внеску в загальну теорію перекладу і теорію художнього перекладу, зокрема в плані розробки процедури когнітивного аналізу перекладу художніх порівнянь, яка уможливила встановлення кореляцій між збігом/ незбігом, одного боку, концептуальних моделей художніх порівнянь джерельного й цільового текстів, а з іншого, — процедурами та стратегіями англо-українського перекладу цих стилістичних засобів, що ведуть до очуження чи одомашнення вихідного тексту. Когнітивна транслятологія також збагатилася завдяки опису авторкою концептуальних моделей англійських та українських порівнянь та їх лінгвокультурної специфіки. Здобуті результати, без сумніву, становлять новизну роботи та є релевантними для подальших досліджень у галузі когнітивної транслятології.

Прикладна значущість результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що здобутки праці може бути застосовано під час фахової підготовки студентів за спеціальністю 035 «Філологія» в теоретичних курсах з «Теорії та практики перекладу», розділи «Стилістичні аспекти перекладу», «Лексико-семантичні аспекти перекладу»; «Художнього перекладу», а також спецкурсів з когнітивної лінгвістики, теорії концептуального порівняння, семантико-стилістичних проблем художнього перекладу. Основні

положення роботи видаються корисними для застосування в науковій роботі студентів бакалаврату, магістратури та аспірантів.

Повнота викладу здобутих результатів. Основні результати дисертації відображено у 15 публікаціях авторки, зокрема у 2 статтях у виданнях держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку й Європейського Союзу (Угорщина, Словаччина), з них 1 стаття опублікована в часописі, індексованому в міжнародних наукометричних базах Web of Science та Scopus; 1 розділі у колективній монографії; 5 статтях у фахових виданнях України; 1 тезах доповіді на всеукраїнській науковій конференції та 6 тезах доповідей на міжнародних наукових конференціях. Загалом, одноосібні статті налічують 5, статті у співавторстві – 3.

Наукову апробацію положень дисертації засвідчено участю здобувачки в 10 міжнародних наукових конференціях із публікацією 7 тез. Усі наукові публікації адекватно відбивають основні положення та зміст праці. Ознайомлення з текстами цих публікацій, а також із протоколом перевірки дисертації на плагіат дає підстави для висновку про додержання авторкою академічної доброчесності та публікаційної етики під час виконання дисертації.

Дискусійні положення дисертації. Попри позитивні сторони та здобутки цього дисертаційного дослідження, робота не позбавлена дискусійних моментів, котрі потребують подальшого з'ясування:

1. Важко погодитися з думкою дисертантки на стор. 53, яка розглядає стратегію як «когнітивно-комунікативну діяльність», адже це радше переклад є такою діяльністю, а стратегія – планом такої діяльності. Тим більше авторка сама погоджується з позицією інших науковців, зокрема Ендрю Честермана (1997) в тому, що стратегія – це дія, спосіб вирішення проблеми (с. 49), а переклад є творчою діяльністю (с. 48). Спирання на роботу Е. Честермана “*Memes of Translation*” (1997) є позитивним, підсилюючи теоретичні міркування авторки. Проте в контексті новітніх досягнень перекладознавчої думки, варто

було б послуговуватися й новішими працями того ж Е. Честермана, адже їх у нього доволі багато.

2. Через уключення підрозділу з обґрунтуванням методики дослідження, Розділ 1 виявився доволі перевантаженим, розміщуючись на 70-и сторінках. Подекуди теоретичні міркування переобтяжено введенням додаткових термінів, наприклад, «прямий і непрямий методи перекладу», які в подальшому тексті не знайшли суттєвого розвитку, а отже виникає питання доцільності їх згадування. У цьому зв'язку згадаю і про «методи» перекладу, окреслені П. Ньюмарком, весь перелік яких наведено на стор. 63-64, але доцільність введення яких не зовсім зрозуміла. Крім того, видається не дуже вдалим переклад слова “methods” П. Ньюмарка як «методи» (с. 63), адже це радше способи перекладу, що суголосно концепції українського перекладознавця проф. Карабана В.І. Водночас, бажано було б згадати, окрім Лакоффа і Джонсона, праці інших дослідників у галузі концептуальної метафори, зокрема С. Пінкера (2007), Е. Гоутлі (2007), які урізноманітнили б наукове бачення дисертантки, можливо, привівши її до більш розширених висновків. Перші здебільшого були зосереджені на матеріалі англійської мови, тоді як останні намагалися вийти за її межі в інші мови. С. Пінкер, наприклад, обґрунтував розмежування між художньою (literary), або поетичною метафорою, та концептуальною метафорою.

3. Прикінцевий список використаної у роботі літератури доволі місткий, проте його варто було б розширити за рахунок праць останніх п'яти років, адже такі займають лише частку 10 відсотків усіх джерел. Не зовсім вдалим видається формулювання «найуживанішою перекладацькою процедурою є відтворення» (с. 122), позаяк у перекладі порівнянь «відтворення» є родовим поняттям для всіх процедур віддання одиниці в цільовій версії.

4. На стор. 105 і 128 авторка вдало ілюструє порівняння у вигляді двох рисунків. Водночас важливу статистичну інформацію у вигляді таблиць щодо перекладацьких пріоритетів і тенденцій під час відтворення художніх порівнянь не згадано у загальних висновках і чомусь винесено «за дужки» – у додатки. У тексті

подекуди трапляються технічні огріхи, росіянізми й кальки – «зустрічаються» (с. 26), «при» (с. 32, 33), «наступні» (с. 32, 35), «виділяє» (с. 48) і т.ін.

Висловлені вище зауваження й побажання мають здебільшого дискусійний характер, не ставлячи під сумнів новаторський підхід, цінність результатів та висновків, одержаних авторкою в цьому дослідженні.

Загальні висновки щодо дисертаційної роботи. Аналіз тексту дисертації Ахмедової Е. Д. на тему «Стратегії англо-українських перекладів художніх порівнянь: когнітивний аналіз» та змісту публікацій дає підстави вважати, що робота є завершеним самостійним дослідженням, що має солідну наукову вагу та новизну. Зважаючи на актуальність, наукову новизну та обґрунтованість сформульованих у дисертації положень, убачаю широкі перспективи застосування отриманих здобутків дослідження в науковій практиці. Уважаю, що цю дисертацію виконано на високому теоретичному і методологічному рівні, вона відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка – Ахмедова Ельвіра Джавадівна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія.

Доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри прикладної лінгвістики
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

Сергій ЗАСЄКІН

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 13:25:44 08.01.2024

Назва файлу з підписом: відгук_Засєкін_Е_Ахмедова.pdf.p7s
Розмір файлу з підписом: 194.1 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: відгук_Засєкін_Е_Ахмедова.pdf
Розмір файлу без підпису: 176.8 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ЗАСЄКІН СЕРГІЙ ВАСИЛЬОВИЧ
П.І.Б.: ЗАСЄКІН СЕРГІЙ ВАСИЛЬОВИЧ
Країна: Україна
РНОКПП: 2656003490
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 15:25:42 08.01.2024
Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000F33529017EB0B404
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підпис та дані в одному файлі (CAAdES enveloped)
Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2023.12.21 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
професору Олександрю РЕБРІЮ
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата філологічних наук (спеціальність
10.02.16 – Перекладознавство), доцента, доцента кафедри
перекладознавства

імені Миколи Лукаша факультету іноземних мов
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Ташенко Ганни Володимирівни

на дисертаційну роботу Ахмедової Ельвіри Джавадівни
«Стратегії англо-українських перекладів художніх порівнянь: когнітивний
аналіз», що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія

Дисертація Ахмедової Ельвіри Джавадівни порушує **актуальну** на сьогодні проблематику когнітивних засад в основі вибору стратегії перекладу. Вибір художніх порівнянь як емпіричного матеріалу видається обґрунтованим, оскільки вони здебільшого потрапляють до категорії перекладацьких труднощів, а отже змушують перекладача перейти від умовно автоматичного здійснення перекладу на основі сталих відповідників до стратегічного осмислення прийнятого рішення. Своєрідність порівнянь також визначається тим, що вони поєднують специфічну структуру на мовному рівні з механізмом метафоричного переносу на рівні концептуальному. Зважаючи на активний розвиток досліджень, що присвячені метафорі як одному з базових механізмів людського мислення, важливим є вивчення його виявів у міжмовному та міжкультурному вимірі.

Проведене дослідження органічно поєднує традиційний для перекладознавства метод структурно-семантичного аналізу із методом

когнітивного моделювання, що дозволяє охопити широкий спектр чинників, які визначають перекладацькі рішення. Комплексний підхід до дослідження дає можливість простежити реалізацію когнітивної моделі в основі порівняння у цільовій та вихідній мовах з урахуванням культурних відмінностей, що обумовлює **наукову новизну** дослідження. Вибір між одомашненням та очуженням при цьому висвітлюється не тільки з точки зору обмежень, що накладають мови, які взаємодіють, але й з позицій джерела порівняння, що безпосередньо впливатиме на збіжність/незбіжність ментальних образів у свідомості аудиторії оригіналу та перекладу.

Важливо також відзначити, що обрана методологія дослідження дозволяє відстежити як загальні стратегії перекладу, що в цілому визначаються когнітивною моделлю, за якою конструюється порівняння, так і локальні перекладацькі процедури, що багато в чому покладаються на креативність перекладача та його власне художнє бачення. Розмежування конвенційних та авторських порівнянь, а також виділення різноманітних джерел культурної специфіки, таких як зокрема алюзії та фразеологічні включення, у свою чергу, вказує на те, які чинники превалюватимуть під час вибору способу відтворення.

Когнітивний ракурс дослідження є безумовно перспективним, оскільки посилює акцент на діяльнісному аспекті перекладу, де достатня увага приділяється як стратегічній, так і креативній складовій. Робота також поглиблює поняття перекладацької стратегії як когнітивної операції, яка виходить з того, наскільки притаманним для цільової мови та культури є метафоричний перенос, закладений в оригіналі.

Обґрунтованість і достовірність результатів дисертації забезпечується досить значним блоком матеріалу, який включає 1264 англomовних порівняння та їх українські переклади з творів Д. Тартт “The Goldfinch”, “The Secret History” та М. Етвуд “The Blind Assassin”.

Поєднання діяльнісної концепції перекладу з методами когнітивного моделювання забезпечує належну увагу до процесуального аспекту перекладацької діяльності та мотивації перекладацьких рішень. Дослідження спирається на значну теоретичну базу, що охоплює роботи як вітчизняних, так і закордонних вчених, які займаються відповідною проблематикою.

Теоретична значущість дослідження полягає у розробці методології вивчення стратегій перекладу художніх порівнянь на основі когнітивного моделювання. Важливим здобутком дисертантки також є розподіл порівнянь залежно від концептуальної моделі у їх основі, що забезпечує інструментарій для більш детального вивчення локальних перекладацьких рішень. При цьому у роботі досить ґрунтовно представлена кореляція між окремими перекладацькими трансформаціями та стратегіями перекладу, що вони репрезентують.

Практична цінність дослідження обумовлюється тим, що отримані результати можуть використовуватися у численних академічних курсах з перекладознавства, міжкультурної комунікації, когнітивної лінгвістики тощо. Виявлені закономірності також можуть слугувати плідним матеріалом у підготовці майбутніх перекладачів.

Дисертаційна робота характеризується логічністю та аргументованістю викладу. Представлені результати чітко корелюють з поставленою метою та висловленою гіпотезою. Оформлення роботи відповідає чинним вимогам.

Основні положення дослідження викладені у 8 **публікаціях** (з них 3 у співавторстві), 1 зі статей входить до міжнародної наукометричної бази Web of Science/SCOPUS. **Апробацію** результатів дослідження здійснено на 6 міжнародних та 1 всеукраїнській науковій конференції.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації:

1. У роботі демонструються випадки, коли епітет у перекладі передається через порівняння та навпаки. Імовірно, було б доцільним прокоментувати, яким чином такі перекладацькі рішення обґрунтовуються з точки зору відповідної концептуальної моделі та/або мовних обмежень, оскільки постає питання розмежування порівнянь та інших тропів як одиниці перекладу.

2. Хотілося б більш наочно побачити концептуальні моделі для різних типів порівнянь, що виокремлюються, зокрема, якщо йдеться про джерело, що належить до загальнолюдських або культурно специфічних знань відповідно. У такому разі виникнуть значні відмінності в інтерпретації порівняння у вихідній та цільовій культурі, що, принаймні потенційно, може призвести до повної заміни джерела в перекладі.

3. Незважаючи на досить чітке визначення ключової термінології у роботі, викликає деяке збентеження локальне вживання термінів, що не дозволяє однозначно диференціювати перекладацькі трансформації, процедури та стратегії (лексико-граматичне одомашнення, с. 176).

Висловлені зауваження відкривають шлях для наукової дискусії, але не заперечують внеску рецензованої дисертації як актуального, структурованого та новітнього наукового дослідження. Отримані результати є теоретично та методологічно обґрунтованими та сприяють розбудові перекладознавства як галузі міждисциплінарного характеру, що інтегрує найновіші здобутки когнітивних наук, щоб посилити та поглибити розуміння перекладу як креативного ментального процесу.

Загальні висновки щодо дисертаційної роботи

На основі ознайомлення з роботою вважаю, що дисертаційне дослідження Ахмедової Ельвіри Джавадівни «Стратегії англо-українських перекладів художніх порівнянь: когнітивний аналіз» повністю відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування

рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а його авторка, Ахмедова Ельвіра Джавадівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії.

Кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри перекладознавства
імені Миколи Лукаша
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

Ганна ТАЩЕНКО

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 21:40:41 09.01.2024

Назва файлу з підписом: Рецензія_Tashchenko_.pdf.p7s
Розмір файлу з підписом: 106.2 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Рецензія_Tashchenko_.pdf
Розмір файлу без підпису: 88.9 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ТАЩЕНКО ГАННА ВОЛОДИМИРІВНА
П.І.Б.: ТАЩЕНКО ГАННА ВОЛОДИМИРІВНА
Країна: Україна
РНОКПП: 3355803865
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 22:40:43 09.01.2024
Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000FA52901CAF78204
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підпис та дані в одному файлі (CAAdES enveloped)
Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2023.12.21 13:00